

O Těšínku a Ratibořku

O česko-polských konferencích, jimž má být vyřízen spor česko-polský na Těšínku, mluví se zřejmě demagogicky od té chvíle, co byl Paderewski v Praze. Věříme, že naše vůdčí vládní kruhy mají úmysly nejlepší a že se domnívají, že snad přece našlo se východisko možné bratrské shody s Poláky, ale obávají se, že Poláci mají úmysly jiné. Ze nechtějí smírného vyřízení sporu, výběr, že chtějí získati čas, aby proti nám ve vhodném okamžiku vystoupili.

Tomuto nasvědčuje kampaň polského tisku, v níž se volá dnes vládu polská k akci svému na východě Slovenska, aby obsazeny byly Orava a Špiš a také celé Těšínsko.

Mimo to ještě z jiného důvodu lze pochybovati o vážných úmyslech Poláků dorozuměti se s námi. Tím důvodem jsou průtahy a jednáním dorozumívacím. Tvrdí se, že tyto z polské strany dělájí se proto, poněvadž Poláci v přítomné chvíli svojí bezohlednou náročností a dohodou vyvolali neřízenost a že tudíž vyčkávají okamžiku, kdy učiní o nich zase se zlepší, ale my obáváme se, že přičina odkladu je ještě závažnější — to jest, že nemyslí to s dorozuměním, jak už řečeno, vůbec opravdově.

Dohoda s Poláky je možná jen, když uznají naše požadavky. Všecek politický svět ví, že Těšínsko je po 600 let součástí našeho státu, že je životní podmínkou pro hospodářský vývoj naší republiky. Proto na Těšínsku trváme s tomtéž rozhodnutím, s nímž Francie trvala na Elzasko-Lotrinsku a vůči polským hrozbám, že nás zženou za Odru a Odravici, musíme prohlásit, že jsme připraveni hájiti Těšínsko i zbraní. Naše republika nemůže existovati bez uhelného území Těšínského a nemůže být bez košicko-bohumínské dráhy. To není expanzivnost z naší strany, to životní naše důležitost.

Poláci navrhli hlasování lidu na Těšínsku, aby vzbudili zájem, že tam mají většinu. My se plebiscitu neobjevíme, ježto většina obyvatelstva je pro československý stát, ale odmítáme hlasování ze zásadních důvodů. Nemůžeme připustit pochybnost o našem nároku o to, co je naše.

Je to zvláštní, že před válkou o Těšínsko nestarali se Poláci hlučeti ani Poláci z království a teprve teď, když podlehl svému imperialistickému heslu vlastních, obrátili k němu svoji pozornost. Dříve Poláci dobře věděli, že Těšínsko netiče k Halici nebo k Polsku a teprve nedlouho před skončením války, když několik haliciských okresů žádalo připojení k okresům územským, změnili své stanovisko. Poláci vědí, že ráz života na Těšínsku je jiný od života v Halici a v Polsku, že je to způsob života našeho, ale posedlí myšlenkou Velké Polsky, nevidí, že dnešní skutečnost je jiná než byla před stálety a prokazujíce na Poláky, bydlejší na Těšínsku, kteří tam žijí ode dvou pokolení, přibývají tam za chvilou — trvají na tom, aby země jim byla vydána. Je jim hoštějmo, že chtějí roztrhnouti zemi a lid, které od staletí spolu žily a srostly, roztrhnouti je proto, aby Polska byla velkou rozlohou a proto, že měl v Těšíně zámek Píast.

Poláci neohlížejí se na nás, že musíme se podvoliti příkazům mírové konference, která nám nedala naše Klusko, která nám nedala Luzici, poněvadž je v klínu do Šaska a že z Ratibořka dostává se nám pouze té částí, kde se dnes ještě mluví česky (moravsky) bez ohledu na to, že nedávno tomu, co byly nám tisíce duší tam odnárodněny, které dnes jen povrchně nejsou české, že my podrobujeme se skutečnosti, neodhlíží se na to, že z těchto okolností bychom nepříjemně na Těšínsku, kdybychom nebyli přesvědčeni, že je naše, že nám nemá být vzato, že z něho nemá být učiněn cizí stát.

To vše je jim hoštějmo — jen když polský stát bude větší. Polákům není nápadno, že když na všech stranách přicházejí do konfliktu, že přece snad je v nich právní čas neodvratitelného, nepřiléhavého; ne, Poláci jdou slepě v před a mluví, že všichni jsou jejich nepřáteli a všichni jejich škůdci, kteří jim ubližují.

Jako v Těšínku, tak je v Ratibořku. Pravda, ne celé Ratibořsko, již je již část od říčky

Přání je moravskou. Pětina tvoří hranici mezi moravským a polským jazykem. Tak Křenovice jsou moravské a půl hodiny na sever vzdálený Vojanov za Pátemu je polský. Leč i tady máme strach, že se ať mírová konference rozhodla, že moravské Ratibořsko a Hlubčicko případně československé republiky, že budou (soudě z polských agitací) rozděleny na dvě části.

Česko-polská komise v Krakově bude mít tak povinnost, aby jednala nejen o Těšínsku, ale i o Ratibořsku. Co budou musiti čestí zástupci hájit, pověděl jsme již shora — Těšínsko je naše — a Ratibořsko Moravci nemají býti odděleni od sebe a od nás ve svém vlastním území. — Pražský Venkov.

SMRT LETCŮ

První ministr války našeho státu a nejvyšší představitel naší vojenské revoluce, organizátor legie, M. Štefánik, zemřel smrtí aviatiků. Hrob jeho a tří italských druhů rozmohl opět o tragický pomník obrovský hřbitov, v jehož rovech, roztroušených po celé pevnině, odpočívají oběti boje, který uvedl lidská myšlenka o dobytí vzdušných oblastí a v který současně zasáhla krvavý zápas o demokracii. V tomto ohledu jest tragický případ vajnovský obětí zvláštní, moderní krásou, která bude jednou plným leskem ozářovat tuto smutnou stránku našich dějin. Nejednámež s nešťastnými bojovníky za naši svobodu, mladý učence-astrofotom, zemřel smrtí moderního vojáka-pilota.

Před nedávnem přivázil do Paříže rozbité tělo jiné oběti vzdušného žvlu, odvážného letce francouzského Julia Vedrina, který se sřítl u Saint-Rambert d'Albon při letu k Alpám. Krátce před smrtí napsal Vedrinus článek na paměť svého předchůdce Pégouda, genálního pilota francouzského, kterého považoval za tvůrce bitevních taktik letecké. Uvěřejneme podle pařížského "Journalu" stručný převod článku, na němž je patrná typická prostota a myšlenková přímocnost jeho autora:

Bylo to dlouho před válkou, co jsem prováděl jakýsi let. V tom překvapil mne náhlý úder větru. Můj přístroj se nahnul a utvořil s horizontální úhel 45 st. Pokládal jsem se za ztracená. Zavřel jsem oči. Doposud nevím, jak jsem se udržel. V začátečních aviatiky prodělali jsme to všichni. Značí jsme jen jednu věc: zachovat vodorovnou polohu. Zkrátka, nedovedli jsme létat a bylo to zcela přirozeno. Člověk nemohl ještě studovat ze zkušenosti, co se děje v oblacích. Znal vodu, zemi a ohně, ale vzduch byl pro něj záhadnou věcí, záhadou a nevyprýtatelnou. Tehdy jeden člověk, dávaje odvážlivě v záskru život, nanečil nás létat. Byl to Pégoud. — Bez Pégouda vzdušná válka byla by nemožnou, neboť bez něho nebylo by letecké akrobacie a bez ní — bilencích leten. Pégoud jest mrtev. Bylo by velkou nevědomostí, kdybychom zapomněli, co mu vědíme a jaký byl jeho podíl na vítězství. Jest známo, jak mu napadla myšlenka jeho nebezpečné, ale pokus. Čtěl vyzkouseti prostředek zachránky v nebezpečí. Spustit se padákem nebylo praktické. Pilotova poloha v létadlu nedovoluje použít padáku a rychlost přístroje operaci ještě ztěžuje. Pégoudovi se to přece podařilo, neboť byl obratný jako opice. Tento člověk, nad pomyslně chladnokrevný, pozoroval, mluvil se k zemi a vypínaje stroj, že létadlo opíše vzduchem křivku, místo aby se stavělo kolmo k zemi, a téměř normálně přistává. A tak vynalezl looping. Tehdy se mu smálo. Vynysleli si hned slovo "akrobatické kousky" a chtějí-li jej srozuměti. On však věděl, co dělá, a pečal je se smáti. Na počátku války tyto "akrobatické kousky", kterým dnes vyučují na všech leteckých školách, byly považovány za malicherné hříčky a byly zapovězeny. Tresty jen přišly na ty, kdo si je dovolili. U nás se nikdy nejednalo v rukavičkách se smělými výstupy. Musím se vždy smáti a ne bez jisté hořkosti, když si vzpomenu, jak jsem byl sám přijat se svým požadavkem rychlosti. "Když máte válku", pravil jsem, "musíte létat rychleji než nepřítel."

chcete-li jej přemoci." Odpověděli mi, kráčíme ranně. "Rychlost! Hlouposti. To jest tak právě dobře jen pro zvyčení vstupního do aerodromu." To řeči má, který jsem udělal 200.000 franků z Ameriky, neboť jsem nechtěl ukázat přístroj, jenž měl přinésti vítězství vlastní.

Autore těchto řádků i ten, kterému platily jeho mrtci. Zabili se sádem s věc jako jejich předchůdci a průkopníci vzdušné dráhy a jako ještě zabije se mnoho následovníků. V řetězu těchto tragických událostí jejich případy bezprostředně předcházejí záhubu Capronio, v němž vrazil se nejvyšší velitel našich legií do osvobozené vlasti. Také náš ministr války zahynul náhodou, kterou usmrtuje jednou odvaha svědčí. Nepřekvapuje, že člověk, který vedl české zbraně proti otroctví, zemřel touto smrtí.

MADARŮ A DOHODA

Zlou službu bychom prokázali dohodě i sobě, kdybychom měli o chybách, jež se dnes krvavě mstí. Co zavino se u nás, to po důkladném vysvětlení bude nezapomenutelnou příčinou pro důkladnou reorientaci naší státoprávní politiky. Co zavino politika dohodová, o tom nutno udělati, jinak stáh bychom se spoluvinníky za další následky, jež už nyní zcela patrně ohrožují všechny významnosti dohody proti zpátečnickému systému ve střední E-

kavě. Tě tímto opomenutím byla dána maďarské vládě taková východa proti nám. Kritičtější však byl moment politický. François d'Esperay byl velitelem armády již, nemyslel tehdy na Československu. Na tomto bodě zakotvila maďarská vláda první svou intriku. Do bělehradského příměří počala v 17. bodu závazek dohody, že "l'Entente n'interviendra pas a l'administration politique du territoire d'état hongrois" — což vyznívalo skoro jako respektování hranic bývalých Uher a jako uznání uherské státní správy též na území slovenském. Na tento 17. bod opírala se maďarská vláda, vysílaje svá vojska proti naší okupaci v měsíci listopadu.

Nutno bylo zjednatí nápravu. Zakročením naší vlády vydal maršál Foch notu z 1. prosince. Foch v této notě konstatoval, že bělehradské příměří s famózním 17. bodem vztahuje se pouze na jižní Uhry, nikoliv však na Slovensko, jež tvoří součást československé republiky, uznané dohodou za stát spojenecký po stránce politické i vojenské. Tatáž nota nařídila Maďarům vykliditi "territoire slovaque" — území slovenské.

Otázka Slovenska byla tím také výslovně vůči maďarské vládě řešena zásadně, ne však prakticky. Fochova nota trpěla další- tím nedostatkem, neboť nestanovila demarkaci. Maršál Foch nemohl počítati s tím, že může býti na světě vláda, jež by pojmu "territoire slovaque" nechtěla

a Galanty, předpadly je maďarské oddíly a Nagy-Mácsoda a zpodobily krvavou bitvu. U Nových Zámek organizován branný odpor ve velkém stohu, jenž musel býti zlomen našim vojskem za celou značnou oběť.

Dne 22. prosince vyhlášena byla konečně demarkace mezi Slovenskem a Maďarí. Peštská vláda aložila notu z Versailles v bezpochybně sebrance svého zahraničního úřadu, aniž učinila přiměřených opatření. Maďarská žurnalistika dovedla se o nové demarkaci z našeho peštského vyslanectví. Teprve koncem prosince a začátkem ledna zmocnili jsme se, a to ne bez obětí, Bratislavy, Komárna a Košice. A ještě tehdy protestovala maďarská vláda "proti zasahování do maďarské správy na obsazeném území", jež prý bylo Maďarům zajisté 17. bodem bělehradského příměří — zvedajice tedy říkaj, již Fochova nota zrušila už 1. prosince.

Na neolyápnost a úskočnost peštské vlády upozorňována byla Paříž neustále. Jak známo, bělehradské příměří vyhradilo si obsaditi všechnu "body a místa" v státě maďarském, jejichž kontrola byla by v zájmu okupace a dohody. Nje takového se nestalo. Zbytky záob z válečného materiálu, množství střeliva i munice továrny zůstaly nedotčeny. V Pešti sídlila francouzská vojenská komisa a konala se s výmí 13 důstojníků obrovskou, ale — bítece řečeno — neplodnou práci. Francouzské divise ležely mezi tím daleko na jihu u Temesváru. Ani peštská radiová stanice nebyla dostatečně obsazena. Mise byla zřejmě překvapena, když se jí dostalo sdělení, že tatáž radiová stanice vesle prostředkuje čilý styk Moskvy s Belou Kunem, tenkrát ještě prostým a podceňovaným "agitátorem", jenž ovšem moskevský radiogram dostal "nevy-světlitelnou" přý benevolencí Károlyova kabinetu.

Viděla-li maďarská vláda, že dohoda nevěnuje Budapešti takřka žádné pozornosti, mohla se klidně připravovati — na revanche. Nařízeno bylo odzbrojiti armádu Mackensenu. Ze značné části bylo 150.000 německých mužů skutečně odzbrojeno. Co však se mělo díti se zadržným válečným materiálem Mackensenyovy divise, o tom dispozice mlčely. Po bolševickém převratu dohoda v Pešti zastopení neměla, až na malou misi italskou.

Ten převrat! Odehrál se přesně dle předem stanoveného programu. Soupeřové se předem dohodli, jako se budou potírat. Roku 1848 odval se maďarský imperialism v roucho liberalismu, hrabě Károlyi pokoušel se o masku demokratickou a když ani ta nevedla k cíli, nemoha býti se svými 200 miliony jmení bolševikem sám, předal želo Belovi Kunovi. Maďarský imperialism vždy se držel tím, že hledal a také našel styky se současnými myšlenkovými proudy těch, jež právě pro sebe měl zapotřebí. Tentokrát je na řadě bolševism, poněvadž přý Slovensko jako vřep-noprávní pojem nexistuje, demarkace ale stanovena není. Československá republika nechtěla ani nemohla činiti dobývati svého slovenského území válkou, neměla tedy na Slovensku vojenských sil, jež by stačily na výboj. Oetli jsme se tedy v situaci takové, že bychom byli bývali nuceni trpěti na svém území vojenskou a také i státní svrchovanost maďarskou až do té doby, pokud válečné rada ve Versaillesh nestanoví demarkaci. Tak dlouho nebylo lze čekati z důvodů jednak vojenských a jednak státně-politických. Nežbylo tedy jiného, než poukázati v Budapešti se vši energií a nešetřeností na striktní rozkaz: vykliděti "slovenské území". Neexistuje-li Slovensko jako pojem veřejnoprávní (tež bylo správné), existuje přece zajisté jako pojem národoprávní. Dostáli jsme tedy maďarskou vládu vykliditi prozatím aspoň toto území, jež i dle maďarské statistiky je čisté a nebo převážně slovenské — až do stanovení demarkační čáry válečnou radou ve Versaillesh. Maďarská vláda nebyla by ovšem maďarskou vládou, kdyby věrně do-držela sebe zjevnější závazek. Jakmile proukly naše trupy do oblasti důležitých strategických uzlů

EREBEROVŮV PLÁN PRO NOVOU VÁLKU

"Chicago Tribune", pařížské vydání, uvěřila hlavní částí svého tajného memoranda ministra Erbergera. V tomto dokumentu, prý z nejnovější doby, se načrtává plán německé odvety a nového pokusu o světovládu. Nejméně zajímavější myšlenky memoranda jsou tyto:

Politické postavení Německa ve světě se velmi zlepšilo od příměří. Před česti měsíci jsme měli proti sobě v nepřátelských zemích pevné a jednotné veřejné mínění. — Dnes, jak se dalo očekávati, objevují se opět individuální zájmy a oslabují sílu jednoty dohodových zemí.

Francie, aby udržela své místo mezi velmocemi, snaží se sesliti na naše útraty. Leč v této zemi pracují velmi silné vlivy ke svržení nynější vlády. V celé Dohodě je snaha směřiti Wilsonovy zásady s programem revolučního socialismu. Z toho vznikají protesty proti veškerému novému nátlaku na Německo.

Vše to není bez vlivu na armádu Dohody. Dovídáme se z dobrého pramene, že pacifická propaganda se šíří všemi prostředky v zemích Dohody a zvláště mezi demobilisovanými vojáky. Kritičtější se prostý návrat Elzaska a Lotrinska k Francii a soudí se, že plebscit by byl nejlepším rozřešením otázky. Kdyby válka dnes měla počíti znova, hrál by antimilitarismus zcela jinou úlohu než v den příměří. To je jisté.

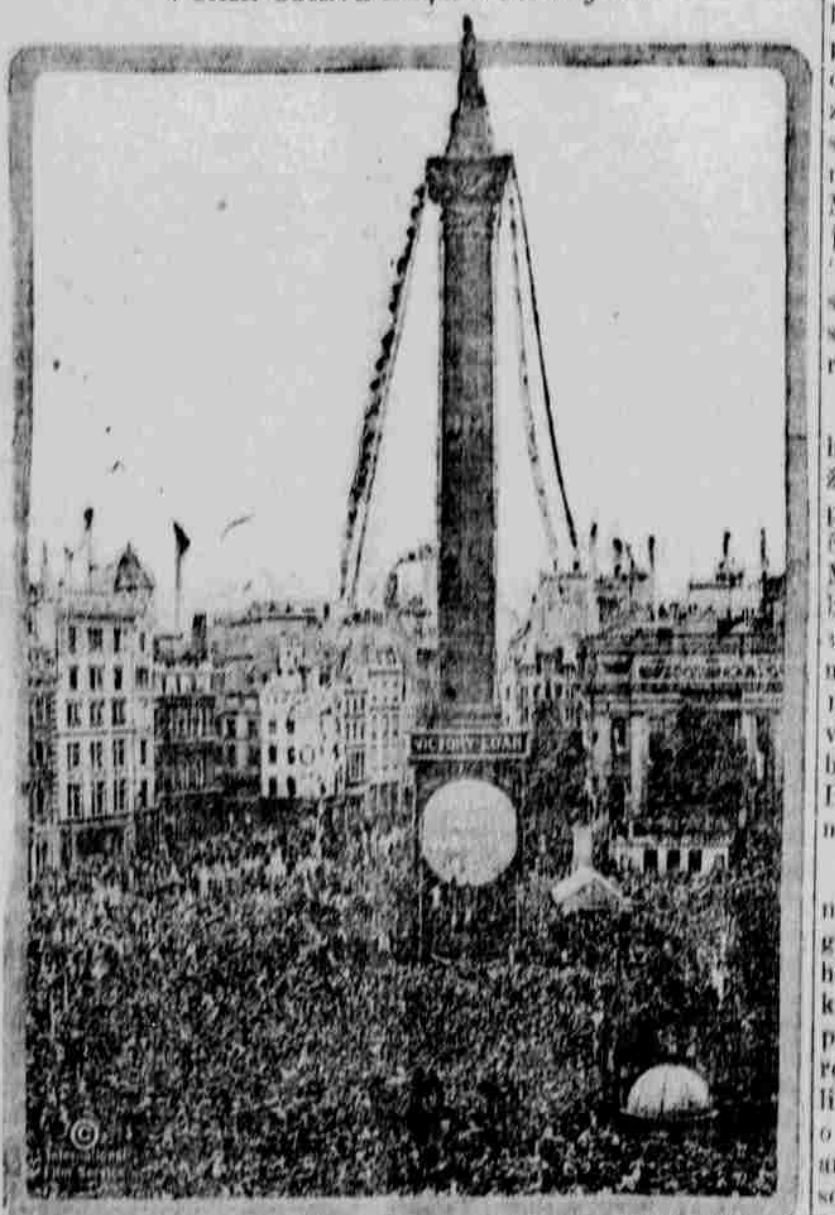
Německo si musí připomenouti, že nynější válka je jen epizodou v anglosaském zápase o světovládu; je pravda, že Anglosasové, naši nejhorší nepřátelé, vycházejí z této války silnější, ale bez Francie je Anglie slabá na pevnině, kde Francie tvoří nejmožnější baštu. My však jsme Francii tak oslabili, že se nebudeme moci nikdy zvednouti. Po takovém vysvětlení zahostí se tam konečně choroba.

Byli jsme velmi šťastni, když jsme zvěděli, že naši smrtelní nepřátelé Čechev bojují s Poláky na Těšínsku. Nemusíme se už obávatí spolenectví mezi těmito dvěma národy, oběma nepřáteli našeho národa. Jiný protipolský živel může nám rovněž prokázati velké služby, jsou to Ukrajina a Litvevi. Naše podpora dovolila vyvráti Polákům téměř celou východní Halici a dáti ji našim východním přátelům. Publikace všeho druhu o ukrajinských a litevských otázkách budou námi rozdávány v neutrálních a nepřátelských zemích. Utvoření nové Ukrajiny a nové Litvy znamená pro nás ohromný zisk. Při tom nesmíme zapomenouti, že se musíme starati o tyto nové národy. Naše propaganda musí vyvinouti jejich národní vědomí a řídití je proti Polsku. To musí býti úkolem příštích let. Všechny tyto východní otázky jsou solidární. Ruský problém je ve skutečnosti jen částí velkého úřtu, který hodláme vyrovnati s Anglosasy o světovládu. Máme zapotřebí Litvy a Ukrajiny v Rusku; budou to přední strážní Německa. Polsko musí býti oslabeno. Budeme-li míti Polsko, je Rusku zavřena cesta.

Polsko hraje na východě stejnou úlohu jako Francie na západě; je úhlavním kamenem kontinentální moce Anglie; podřítili se nám odstraniti toto nebezpečí, bude to pro nás nesmírným ziskem, neboť jednak postupem času se bude postavení Francie oslabovati, jednak bude nám otevřena cesta do Ruska. Rusko máti osvět bude naše. Kdo nevidí, že budoucnost Německa je na této cestě? Polsko je jedinou překážkou.

Podaří-li se nám zabrániti utvoření silného Polska, je budoucnost naše. Anglosasové nebudou moci zavřiti nám cestu do Ruska. Podnikneme zuovozřzení Ruska a s touto oporou dosáhne, že za deset nebo patnáct let bude nám Francie vydána na milost. Pochod na Paříž bude snadnější než v 1914 a pevnina bude naše. Uvěřejnujeme tento dokument, který přináší také "Tepna", ale jeho skutečný původ by měl býti nepolybně dokázán. Bije přímo do očí, že, když na příklad Poláci chtějí Dohodu podstříti strážka, aby jí přiměl ke splnění všech důležitých polských požadavků, zvláště na úkor Ukrajinců a Litvevi, nemohli by podobné memorandum ani lépe sestati.

Velká oslava míru v Londýně.

Oslava podepsání mírové smlouvy byla v Londýně živelným projevem radosti. Na obrázku našem spaffujeme obrovské davy, jež shromáždily se na Trafalgarově náměstí. Fotografie tato přivezena byla do této země anglickou říditelnou vzducholodí R-34.

vropě. Dnesní situace dohody na středním Dunaji jest nanejvýš kritická tím, že na místě již zrušené barréry proti berlínskému imperialismu zvedla se najednou nová válečná fronta. Do nedávna byla obava, že dohoda vyhrála síce válku, ale prohrává mír. Nyní jde o mnohem více. Co se dnes děje na maďarské frontě, to vlastně už znamená obnovení války proti dohodě a proti zásadní reformě mezinárodního práva, tak též co dočelne na mírové konferenci.

Hned první jednání s Maďary v Bělehradě, improvizované znečistěním listopadu, spočívalo částečně na falešných předpokladech Bělehradské příměří stanovilo demarkaci jen na jihu, proti vojskům francouzským, rumunským a jihoslovenským. Smlouva z 13. listopadu měla arci náter částí strategický, neboť již demarkace stanovem byla bez ohledu na příští hranice politické. Váledem k Komunam a k Jihoslovenským nezamýšlela tenkrát poněvadž tehdy ani Jihoslavie, ani Rumunsko nebyly ještě ve svém novém zrození dohodou zásadně uznány. Jinak bylo s námi. Republika československá, včetně Slovenska, byla už tehdy právně skutečností mezinárodní politiky. Přes tento fakt nastaveno bělehradské území pro Maďary vzhledem ke Slovensku žádá demar-

rozumět. To už je maďarská specialita. Maďarská vláda protoč odmítla vykliditi Slovensko, poněvadž přý Slovensko jako veřejnoprávní pojem nexistuje, demarkace ale stanovena není. Československá republika nechtěla ani nemohla činiti dobývati svého slovenského území válkou, neměla tedy na Slovensku vojenských sil, jež by stačily na výboj. Oetli jsme se tedy v situaci takové, že bychom byli bývali nuceni trpěti na svém území vojenskou a také i státní svrchovanost maďarskou až do té doby, pokud válečné rada ve Versaillesh nestanoví demarkaci. Tak dlouho nebylo lze čekati z důvodů jednak vojenských a jednak státně-politických. Nežbylo tedy jiného, než poukázati v Budapešti se vši energií a nešetřeností na striktní rozkaz: vykliděti "slovenské území". Neexistuje-li Slovensko jako pojem veřejnoprávní (tež bylo správné), existuje přece zajisté jako pojem národoprávní. Dostáli jsme tedy maďarskou vládu vykliditi prozatím aspoň toto území, jež i dle maďarské statistiky je čisté a nebo převážně slovenské — až do stanovení demarkační čáry válečnou radou ve Versaillesh. Maďarská vláda nebyla by ovšem maďarskou vládou, kdyby věrně do-držela sebe zjevnější závazek. Jakmile proukly naše trupy do oblasti důležitých strategických uzlů